

Synlig annerledes - og sterk

Å bli født med leppe-, kjeve- eller ganespalte kan utfordre selvbildet. Positive sosiale erfaringer demper følelsen av å se annerledes ut. Denne kunnskapen kan overføres til barn med andre diagnoser.

PSY
KOL
OGI

PUBLISERT 5. februar 2010

KRISTIN BILLAUD FERAGEN

- Spesialpsykolog ved Bredtvet kompetansesenter
- Forsvarte 29. oktober 2009 sin avhandling Psychosocial adjustment in children and adolescents with cleft lip and/or palate: Exploring risk and protective factors for ph.d.-graden ved Universitetet i Oslo.
- kristin.feragen@statped.no

Som erfaren kliniker ved Bredtvet kompetansesenter undret Kristin Feragen seg over ulikhetene i barns opplevelse av sin annerledeshet. I et samfunn med stor vekt på utseendet kan det være belastende å være synlig annerledes. Barn med leppe-, kjeve- og/eller ganespalte (LKG) kan se annerledes ut, eller snakke ulikt andre barn. Temaet i avhandlingen er risiko- og beskyttelsesfaktorer som kan påvirke selvbildet hos barn og ungdom som er født med LKG. Den er basert på data fra 661 barn og ungdommer som har møtt til en psykologisk rutineundersøkelse på Bredtvet kompetansesenter eller Rikshospitalet i Oslo.

Tema for doktoravhandlingen var et naturlig valg for psykologen, som savnet norsk forskning på dette feltet.

– Det finnes forskning i England og USA, men vi visste lite om hvor gyldig den var for norske barn, sier Feragen.

Hun visste at hun satt på et unikt datamateriale. Norge er ett av få land med et sentralisert behandlingstilbud for denne pasientgruppa, og alle barn med diagnosen blir innkalt til kontroll hos psykolog før første operasjon, som toåring, tiåring og 16-åring. Oppmøtet er nær hundre prosent.

Barnets egen opplevelse av sitt utseende er det som har betydning for psykisk helse, ikke om spalten er synlig for utenforstående eller ikke, viser undersøkelsen. Helt i tråd med Feragens kliniske erfaring.

– Det var klare sammenhenger mellom tilfredshet med utseendet og sosiale erfaringer, sier hun.

Et spennende funn var at tenåringsgutter med LKG viste seg å være mer tilfreds med sine nære vennskap, følte seg mer sosialt akseptert og rapporterte færre depressive symptomer enn andre norske gutter på samme alder. Dette kan vitne om spesifikke beskyttelsesfaktorer.

– *Hva kan det være som styrker disse barna spesielt?*

– Foreldrene vil ofte tidlig legge vekt på å styrke barnet, fordi de vet at det vil møte utfordringer. Jeg blir også slått over mange reflekterte tiåringer jeg møter. De har allerede et bevisst forhold både til hva utseendet betyr, og hvordan de selv blir oppfattet av andre.

Funnene sender et optimistisk budskap til foreldre og fagfolk om betydningen av å påvirke barnets opplevelse av seg selv positivt, mener Feragen. Forskningen kan overføres til andre grupper som er synlig annerledes, som for eksempel ved en hudsykdom, eller etter en brannskade eller en trafikkulykke.

– *Du fikk et år fri og ubegrenset med midler. Hva ville du forsket på?*

– Jeg drømmer om å dybdeintervjue en stor gruppe barn og ungdom: en med medfødt annerledes utseende, en med ervervede skader og en kontrollgruppe. Vi vet lite om forskjellen på å være født annerledes og det å bli annerledes. Hvordan opplever disse barna seg selv i lys av andres blikk? Hva påvirker deres selvilde? Et slikt sammenlignende dypdykk kunne gi oss viktig kunnskap av stor betydning i klinisk forebyggende arbeid.

nina.strand@psykologforeningen.no

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 47, nummer 2, 2010, side